

SCRAP BOOKING

alba, přání, notýsky

SYLVA ŠPORKOVÁ

výtvarný
kurz

 GRADA

Scrapbooking

alba, přání, notýsky

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 4737. publikaci

Odpovědná redaktorka Ing. Jana Minářová
Fotografie v knize Pavel Drozda, Sylva Šporková
Fotografie na obálce Pavel Drozda
Sazba a grafická úprava Jana Řeháková, DiS.
Návrh grafické úpravy a obálky Jana Řeháková, DiS.

Počet stran 112
První vydání, Praha 2012
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2012
Cover Design © Jana Řeháková, DiS., 2012

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorkou ověřeny, přesto za ně nelze převzít zodpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody. Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

ISBN 978-80-247-3990-8 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-7869-3 (elektronická verze ve formátu PDF)

obsah

Úvod	7	Velikonoční tvoření	58
Historie	8	Vánoční tvoření	62
Slovníček	10	Obálka na peníze	66
Rady a vychytávky	11	Svatební tvoření	68
Pomůcky a nářadí	12	Scrap Art	72
Materiál aneb z čeho tvořit	18	Závěs na dveře s ptáčky	72
		Ozdobná láhev	74
Fotoalba	24	Exploding box	76
Stránka z jednobarevných čtvrtek	24	Dřevěné šuplíčky	80
Pestrá stránka do alba	28	Krabička - šperkovnice	82
Stránka z dovolené	32	Dárková krabička	84
Minialbum – skládačka	34	Trhací bloček	86
Kapsičkové minialbum	36	Cestovatelský deník	88
Album – leporelo	40	Záložky do knihy	92
Minialbum na kroužku	44	Obal na cédéčko	96
Stránka se starou fotografií	46	Obrázek Inchies	100
Cardmaking	50	Obrázek v paspartě	102
Přání ve vintage stylu	50	Vlastní zdobení	104
Letní kytíčkové přání	52		
Miminčí přání	54	Galerie	106
Přání – peněženka	56	O autorce	111

úvod

Scrapbooking – pokud jste kreativní a zajímáte se o tvoření, určitě jste toto slovo už slyšeli. Tato technika totiž zažívá v posledních letech v Česku opravdový boom. Ovšem zatím se pro ni nenašel vhodný český název. Možná proto, že přesný překlad – knížka z odstřížků, odpadů nevypadá zrovna nejlépe, ale třeba i proto, že slovo scrapbook se stalo mezinárodním pojmem a je jedno, jestli ho vyslovíte v Itálii nebo ve Francii – zasvěcení všude vědí, co si pod tím pojmem představit.

Původně se název scrapbooking používal pouze pro originálně zdobená fotoalba, ale protože bylo škoda používat všechny ty krásné papíry, razítka, kytičky a podobně jen do alba, začala se z nich vyrábět spousta dalších věcí – nejdříve různá přání a dárkové obálky, ale postupem času se papírem polepovalo čím dál více věcí, a tak vznikaly krásné šperkovnice, originální zápisníky, krabičky na dárky... V anglofonních zemích už pro toto tvoření vznikly i nové názvy – pro přáníčka Cardmaking a pro ostatní scrapové tvoření pojem Scrap Art. U nás si zatím se scrapbookingem (někdy se používá jen scrapbook) vystačíme na všechno papírové tvoření.

Já jsem se se scrapbookingem potkala poprvé v roce 2007 – a hned mě tato technika zaujala. Také proto, že se mi narodila první vnučka a já měla najednou spoustu miminkovských fotografií, které čekaly na zpracování do alba.

Tehdy ale v Česku scrapbooking znalo opravdu jen pár desítek lidí. Začala jsem pátrat na internetu, shánět nějaké papíry a děrovačky, metodou pokus–omyl zkoušet různé pomůcky a vytvářet první scrapbookové stránky. Při této práci jsem ale zjistila, že by to chtělo alespoň pár rad od někoho zkušeného, a tím, kdo mě naučil první scrapbookové kroky, byla moje, teď už kamarádka, ale tehdy paní, se kterou jsem se seznámila přes internet, Jája Brázdová, za což jí patří můj dík. A protože vím, jak důležité jsou právě první pokyny, případně rady, jak zacházet s novým náradím a pomůckami, pořádáme spolu dodnes víkendové kurzy jak pro začátečníky, tak i pro ty, kteří se chtějí učit pořád něco nového.

Další velký dík patří mému manželovi – nejen pro jeho pochopení, když se snaží proboujet se kupou papírů, děrovaček a dalších věcí, ke svému místu u stolu a neřekne ani slovo, ale hlavně za pomoc při fotografování a úpravě fotek. Bez něj by tato knížka s tolika obrázky určitě nevznikla.

Mé poslední poděkování je určené pracovníkům vydavatelství Grada a zvláště redaktorce Janě Minářové, kteří rozhodli, že právě tato technika stojí za to, aby se o ní vydala knížka.

Ať se vám s knížkou dobře pracuje

Sylva Šporková

historie

I když se to na první pohled nezdá, scrapbooking lze zařadit pod stará řemesla. Jeho počátek sahá až do 15. století, kdy se v Anglii staly velice populárními tzv. „commonplace book“, tedy jakési kroniky, do kterých lidé zaznamenávali důležité rodinné události, své myšlenky, zajímavé citáty, ale i potřebné věci – třeba recepty, využití bylinek v léčení apod. Vlepovali tam také dopisy, malované obrázky či vylisované květiny... Koncem 16. století bylo v módě líčit v takových knihách určité události – karnevaly, plesy, benátské noci, některé ženy do nich začaly zaznamenávat i vlastní básně a jiné pokusy o literární tvorbu. V 18. století se pak v Anglii i v Americe začaly tisknout kalendáře, na jejichž konci bylo několik prázdných stránek, do kterých si lidé psali důležité rodinné události, a opět je doplňovali zdobením a památkami – třeba pramínky vlásků dítěte. Už v polovině 19. století se v Londýně začala vyrábět alba s koženými deskami, která obsahovala předtištěné stránky k různým událostem (svatba, narození dítěte, Vánoce, apod.). V té době vyšla v Anglii také první „odborná“ knížka, která radila lidem, jak si takovou památeční knihu vlastnoručně vyrobit.

Teprve po vynálezu fotografie a hlavně techniky, díky které se staly fotografie dostupné širší vrstvě obyvatel – tedy někdy na přelomu 19. a 20. století – začala vznikat scrapbooková alba připomínající ta, co si vyrábíme dnes. Výrobky firmy Kodak Brownie umožnily i obyčejnému člověku nafotit své rodinné vzpomínky a udělat si z nich své vlastní fotoalbum.

Pro moderní scrapbooking je důležitý rok 1980. Tehdy totiž na Světové konferenci o rekordech v Salt Lake City předvedla Marielen Christensen své rodinné kroniky – desítky svazků nádherných stránek zpracovaných právě technikou scrapbookingu, uložené v průhledných obalech. Její alba měla obrovský ohlas a Christensenovi si zanedlouho otevřeli první scrapbookový obchod v USA. A tím začal obrovský boom této techniky, nejdříve ve Spojených státech a postupně i v dalších zemích celého světa. Začaly vznikat nejen obchody, ale i celé nové firmy, věnující se výrobě speciálních materiálů, nářadí a pomůcek – a v devadesátých letech se scrapbooking stal v USA nejrychleji rostoucím řemeslným odvětvím. V roce 2005 zde byl obrat scrapbookového průmyslu 2,5 miliardy dolarů. Z jednotlivých obchůdků se stávaly řetězce a záliba se začala rozšiřovat do celého světa – nejdříve do Kanady, Británie a Austrálie, pak i do dalších zemí. Velké oblibě se těší třeba ve Francii nebo Itálii.

Dnes je tato technika v Americe třetím nejoblíbenějším koníčkem – v popularitě dokonce předběhla i golf. V Evropě počet nadšenců celkově nikdo nesleduje, ale podle stále většího počtu scrapbookových webů na internetu zájem o něj určitě stoupá.

V Česku zažívá scrapbooking boom zhruba v posledních třech–čtyřech letech. Ne že by o něm u nás dříve nikdo nevěděl, ale dělaly ho především ženy, které žily nějakou dobu v Americe a také si odtamtud přivezly první pomůcky a materiály.

První obchody – zatím jen internetové – se tu začaly objevovat v letech 2007–2008 a časem se scrapbookové materiály daly nakoupit i v kamenných obchodech výtvarných potřeb nebo v papírnictvích. Čistě scrapbookový obchod, tak, jak ho známe třeba z USA, z Velké Británie či z Francie, jsem u nás zatím nenašla – ale věřím, že se časem určitě nějaký objeví.

historie

Scrapbookingem se v minulosti zabývali i muži, nejen ženy (jako dnes), a to dokonce muži slavní. Věnoval se mu například americký spisovatel Mark Twain (autor Huckleberryho Finna), který dokonce vynalezl samolepící scrapbookové stránky. Americký prezident Thomas Jefferson zase rád vyráběl v kůži vázané knihy plné novinových zpráv, kreseb, sušených listů a nejrůznějších památek na důležité události svého života, především z doby prezidentství. A podobný vlastnoručně vyráběný zápisník měla ve svém paláci i anglická královna Viktorie.

Odborníci se přou, co za stoupající oblibou scrapbookingu stojí: někteří tvrdí, že zvýšený zájem o genealogii (historii vlastního rodokmenu), jiní tvrdí, že je způsobena stále větší jednoduchostí, s jakou dnes lze pořídit kvalitní fotografie, další se domnívají, že za vším je stoupající zájem o grafický design, a jiní zase to, že se lidé prostě začínají vracet k různým rukodělným technikám – což vidí jako reakci na přetechnizovaný svět.

Pokud jste se domnívali, že scrapbooking je opět pouze jedna z momentálně módních záležitostí, co k nám dorazila z Ameriky, mýlíte se. Jak vidíte, jeho historie začala v Evropě a sahá několik století zpátky. A když už se dostal i k nám, věřím, že kreativní Češi a Češky do jeho historie dopíší svou originální kapitolu.

slovníček

Tady najdete několik pojmů a názvů, se kterými se můžete setkat buď v této knize, nebo na webových stránkách věnujících se scrapbookingu. Protože se během let staly mezinárodními pojmy, do češtiny se většinou nepřekládají.

Acid free – neutrální pH. Takto označený výrobek (papír, ozdoba, lepidlo, atd.) neobsahuje kyselinu, která způsobuje ztrátu mechanické odolnosti papíru. Papír proto ani po letech nekřehne.

Lignin free – bez ligninu. Papír neobsahuje lignin, který má vliv na jeho stálobarevnost. Takový papír nežloutne ani mu nevyblednou barvy.

Layout – návrh rozvržení stránky, její kompozice.

Sketch – mapa, konkrétní černobílé rozkreslení, jak bude scrapbooková stránka vypadat. Na internetu se dají najít stovky takových rozkresů, doporučuji pro začátečníky.

Lift, scraplift – inspirace jinou scrapbookovou stránkou. Pokud narazíte na stránku, která se vám líbí, můžete se jí inspirovat a udělat ji v stejném či podobném rozvržení.

ATC – Artist Trading Card – sběratelské kartičky o rozměru 6,5 × 9 cm. Častý vedlejší koníček scrapářek, které takové kartičky vyrábějí a vyměňují si je.

Journaling – na scrapbookové stránce umístěný text, jenž se vztahuje k fotografiím (je na něm čas, místo, případně vaše dojmy apod.).

Color Core – speciální jednobarevné scrapbookové čtvrtky, které mají vnitřek světlejší než povrch. Efekt vynikne, když čtvrtku např. trháte nebo embosujete.

Big Shot – u nás asi nejrozšířenější ruční strojek na vyřezávání a embosování papíru.

Die-cuts – čtvrtky, které mají ozdobný okraj – vlnkový, zubatý a podobně.

Vellum – poloprůsvitný papír, který se hodí k překrytí podkladového papíru. Vhodný na jemně laděné projekty (svatební apod.).

Kraft cardstock – recyklovaná jednobarevná (většinou hnědá) čtvrtka.

Double-sided – znamená oboustranný. Používá se u označení jednotlivých papírů.

Flocked – semišový, označení povrchu papíru.

Notelets – minipapíry rozměru menšího než 10 cm, prodávají se většinou v sadách jako doplněk k velké sadě papírů.

radý a vychytávky

Drobná silikonová razítka (třeba nápisy) můžete mít přehledně na jednom místě, když je uložíte do prázdného pouzdra od cedéčka.

Na otírání razítek jsou nejlepší vlhčené ubrousky. Po každém použití jimi razítko otřete. Pokud barva nepustí, použijte speciální čistič razítek – k dostání je ve většině scrapbookových e-shopů.

Nevyhazujte částečně vyschlý razítkovací polštářek, ze kterého už nejdou udělat výrazné otisky. V obchodě se scrapbookovými potřebami je k dostání tzv. oživovač (Ink refresher), kterým polštářek postříkejte. Zajistíte si tak jeho delší životnost.

Papírové kytičky se dobře skladují ve skleněných kořenkách – rozdělené po jednotlivých barvách mohou být navíc i hezkou dekorací.

Pokud nemáte embosovací ani horkovzdušnou pistoli a chcete přesto embosovat, stačí zajít do kuchyně. Embosovací prášek se roztaví, když papír držíte kousek nad rozpálenou sklokeramickou plotýnkou nebo nad topinkovačem. U topinkovače doporučuji používat nějaký starší, vyřazený, protože prášek by mohl spadnout dovnitř a dostat se pak na tousty.

Neodhánějte od svého tvoření malé děti, i když máte pocit, že scrapbook ještě nemohou zvládnout. Vyrazit menší tvary děrovačkou a nalepit je pevným lepidlem v tyčince na prádličko zvládnou děti už od dvou let.

Na tvoření ve vintage stylu nemusíte používat jen originální scrapbookové papíry. Můžete zapátrat v rodinném archivu nebo v antikvariátu a naskenovat si a poté vytisknout staré fotografie, noty, výuční listy, stránky z atlasů květin nebo reklamy ze starých novin.

